

УДК 35.072

Даценко Ганна

к.е.н, доцент

Сергійчук Ольга

студент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

м. Вінниця

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ НАРКОТИЧНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Анотація

У статті розглянуто питання організації та удосконалення державного фінансового контролю за використанням наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, наркотичні лікарські засоби, психотропні речовини, заклади охорони здоров'я.

При здійсненні перевірок в закладах охорони здоров'я особливе місце посідає державний фінансовий контроль за використанням наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Дане питання є важливим в зв'язку із недосконалістю законодавства, необхідністю здійснення особливого обліку вищевказаних лікарських засобів, а також закупівлею закладами охорони здоров'я даних препаратів за державні кошти.

Метою цієї статті є дослідження проблем, які можуть виникнути при здійсненні контролю ведення закладами охорони здоров'я господарської діяльності, пов'язаної із обігом наркотичних засобів та психотропних речовин, а також шляхи їх подолання.

Завданнями контролю та ревізії обігу в закладах охорони здоров'я наркотичних засобів та психотропних речовин є:

- перевірка наявності у суб'єкта господарювання документів, які дозволяють здійснювати господарську діяльність, пов'язану із обігом наркотичних засобів та психотропних речовин;
- перевірка відповідності кількості фактично наявних наркотичних засобів та психотропних речовин даним журналів обліку та інших облікових документів;
- перевірка правильності проведення та повноти, і відображення в бухгалтерському обліку фінансово-господарських операцій щодо обігу наркотичних засобів та психотропних речовин;
- вибіркова перевірка достовірності використання наркотичних засобів та психотропних речовин для конкретних хворих.

При проведенні перевірки використання наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів в закладах охорони здоров'я та суб'єктах господарювання, перш за все, потрібно звернути увагу на виконання вимог таких нормативно-правових документів, як Закон України "Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів", наказів Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Правил виписування

рецептів та вимог-замовлень на лікарські засоби і виробу медичного призначення", Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів [3].

Попри велику кількість законодавчих документів, які регулюють питання обігу наркотичних засобів та психотропних речовин у медичних закладах існує проблема їх актуальності, оскільки багато з них були прийняті 10–15 років тому.

Варто зазначити, що Міністерство охорони здоров'я України наказом від 09.09.2014р. №635 затвердило Методичні рекомендації ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я, які замінили нормативний акт, прийнятий ще за часів радянської влади. Дані рекомендації значно покращили процес контролю ведення обліку наркотичних засобів на психотропних речовин, оскільки попередній документ, який регулював дане питання, був прийнятий у 1987 році і давно не відповідав сучасним вимогам до організації як бухгалтерського, так і предметно - кількісного обліку медикаментів.

Ще однією проблемою, пов'язаною із законодавчим забезпеченням, є виключення у сфері здійснення контролю за діяльністю, пов'язаною з обігом наркотичних засобів та психотропних речовин. Дане питання мало бути врегульоване Кабінетом Міністрів України, але до цього часу таких поправок не підготовлено.

Митні органи України, посилаючись на невизначеність цього питання, затримують вантажі зі знеболювальними та серцево-судинними лікарськими засобами, які містять незначну кількість наркотичних засобів і психотропних речовин, вимагаючи надання сертифікатів, виданих Комітетом з контролю за наркотиками МОЗ України .

Це призводить як до погіршення забезпечення ліками, що містять наркотичні засоби та психотропні речовини, закладів охорони здоров'я, так і до випадків незаконного блокування імпорту та експорту лікарських засобів.

Як ми бачимо, на сьогоднішній день є гостра потреба вдосконалення законодавства з даного питання.

Система контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів є досить складною, що, у деякій мірі, теж являється недоліком. Одним із проявів даної недосконалості є контроль знищення використаних ампул з наркотичних речовин: відповідно до закону, порожні ампули мають здаватись матеріально відповідальній особі, і бути знищені у присутності відповідно призначеної комісії.

Надмірна система контролю за використаними ампулами призводить до ускладнення їх списання, оскільки при пошкодженні пустої ампули (що є поширеним, при відсутності належного державного забезпечення їх транспортування) має збиратися комісія, за рішенням якої ампула списується актом. На нашу думку, враховуючи детальний облік призначення та використання наркотичних препаратів, даний контроль є зайвим. Також варто зазначити, що дана практика не відповідає жодній європейській, у якій відповідальність за видані наркотичні препарати несе безпосередньо хворий, або його родичі [1].

Загалом, в закладах охорони здоров'я до найбільш типових порушень щодо

обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів можна віднести:

- діяльність, пов'язана з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів проводиться без відповідної ліцензії;
- приміщення для зберігання наркотичних засобів не відповідають вимогам типових умов з техніки оснащення та укріплення приміщень;
- неправильно оформлюються документи на призначення наркотичних засобів та психотропних речовин та виконання цих призначень;
- порушуються правила обліку наркотичних засобів та психотропних речовин;
- не проводяться щоквартальні інвентаризації та не складається баланс товарно-матеріальних цінностей;
- перевищуються нормативи зберігання наркотичних та психотропних лікарських засобів.

Одним із шляхів покращення ситуації щодо обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів та зменшення порушень у даній сфері є введення ліцензування даної діяльності.

Згідно із законодавством, МОЗ забезпечує контроль за обігом та безпекою лікарських засобів, а також ліцензування господарської діяльності з виробництва наркотичних засобів та психотропних речовин, оптової та роздрібною торгівлі препаратами.

В Україні існує 3-рівнева система контролю за якістю та збереженням наркотичних засобів та психотропних речовин для закладів охорони здоров'я: державний контроль при їх ввезенні на територію України; контроль уповноваженими особами суб'єктів господарювання; контроль інспекторами територіальних органів МОЗ під час здійснення планових та позапланових перевірок суб'єктів господарювання.

Отже, контроль за використанням наркотичних лікарських засобів та психотропних речовин в закладах охорони здоров'я є важливою сферою державного регулювання і потребує відповідного організаційного та законодавчого вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Демченко, Т. А. Факторний аналіз ефективного формування і використання оборотних активів фармацевтичних промислових підприємств [Текст] / Т.А.Демченко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 5. – С. 105–112.
2. Шевчук, О.М. Види державного контролю у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин і прекурсорів [Текст] / О.М.Шевчук // Теорія і практика правознавства. – 2014. – № 1 (5).
3. Державний комітет України з питань контролю за наркотиками : сайт : укр. версія. — Режим доступу : ukgex.com.ua.

